

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Personal- og organisasjonsavdelingen
Studentombudet ved NMBU/HiØ

2019

Årsrapport

Studentombudets virksomhet for perioden desember 2018 – desember 2019.

Forfatter: Martin Gautestad Jakobsen

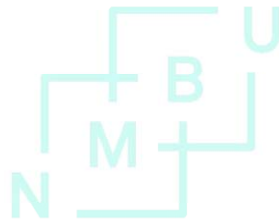

Foto: Håkon Sparre, NMBU

1. KORTVERSJON	2
2. STUDENTOMBUDETS VIRKSOMHET	3
2.1 INNLEDNING	3
2.2 OM STUDENTOMBUDET.	3
3. SAKSOVERSIKT.	4
3.1 SAKER FORDELT PER FAKULTET.	4
3.2 SAKER FORDELT PER KATEGORI.	5
4. DET PSYKOSOSIALE LÆRINGSMILJØET.	6
5. KLAGESAKSBEHANDLING	7
6. STUDENTOMBUDET OG PH.D.-STUDENTENE.	8
7. ØVRIGE AKTIVITETER.	9
8. MÅLSETTINGER FOR PERIODEN DES 2019 – DES 2020.	10

1. KORTVERSJON

Studentombudet skal i medhold av sitt mandat årlig rapportere til Rektor om sin virksomhet, samt orientere styret, Læringsmiljøutvalget og andre interessenter om innholdet i rapporten.

I denne årsrapporten fremgår det hvilke saker Studentombudet har hatt og påtatt seg for perioden.

Videre fremheves utvalgte saker og problemstillinger som Studentombudet anses som egnet for gjennomgang og eventuelt endring av gjeldende saksbehandling eller rutiner ved NMBU.

Til sist gis det en kort orientering om andre aktiviteter Studentombudet har gjennomført i perioden, samt en kort redegjørelse for hovedmålsettinger for kommende periode.

Hovedpunkter som tas opp i rapporten er:

- Det psykososiale læringsmiljøet som problemområde, se side 6.
- Mulig behov for en mer stringent klagesaksbehandling, se side 7.
- Avklaring om Studentombudets virkeområde overfor ph.d.-studenter, se side 8.

*****

Ås, den 26.11.2019

Martin Gautestad Jakobsen
Studentombud / jurist

2. STUDENTOMBUDETS VIRKSOMHET

- DESEMBER 2018 – NOVEMBER 2019

2.1 Innledning

Studentombudet skal i medhold av sitt mandat årlig rapportere til Rektor om sin virksomhet, samt orientere styret, Læringsmiljøutvalget og andre interessenter om innholdet i rapporten.

Nærværende dokument oppsummerer Studentombudets virksomhet for rapportperioden.

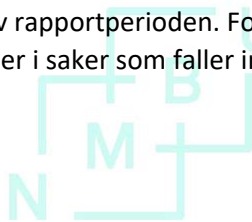
Studentombudet har i perioden behandlet 57 saker ved NMBU. Ved Høgskolen i Østfold har Studentombudet behandlet 78 saker, og Personvernombudet har behandlet rundt 50 saker.

Saksområdene er varierte. Du som leser dette skal være forsiktig med å rubrisere enkeltsaker som tendenser.

Imidlertid er det klart at i ca. 25% av sakene er sakens kjerne helt eller delvis problemer ved det **psykiske læringsmiljøet**.

Et annet forhold er **klagesaksbehandling**. Den konkrete saken Studentombudet har behandlet har sitt utspring fra Handelshøyskolen. Studentombudet tiltrer den kritikk klagenemnda har rettet mot Handelshøyskolen og studieadministrasjonen.

Til sist er det verdt å understreke at klagenemnda har fattet en prinsipiell avgjørelse om **ph.d.-studenters** stilling ved NMBU i løpet av rapportperioden. For Studentombudets del er det nå klart at mandatet omfatter også ph.d.-studenter i saker som faller innunder Universitet- og høyskolelovens bestemmelser.

2.2 Om studentombudet.

Studentombudet gir råd og hjelp i saker knyttet til studenters studiesituasjon. Studentombudet er uavhengig av NMBU og opptreer upartisk i sitt virke. Det vil si at Studentombudet sine vurderinger er basert på sitt beste faglige skjønn basert på gjeldende rett og god forvaltningsskikk, uavhengig av om vurderingene er til studentene eller NMBU sin gunst eller ugunst.

Sagt på en annen måte; har saken vært gjenstand for god og korrekt saksbehandling er resultatet i saken - for Studentombudet - underordnet.

Studentombudet har også kompetanse og et særskilt fokus på varsling og saker hvor studenter har anfører å ha opplevd kritikkverdige forhold. Studenter kan få bistand forut for, under og etter at et varsel er inngitt.

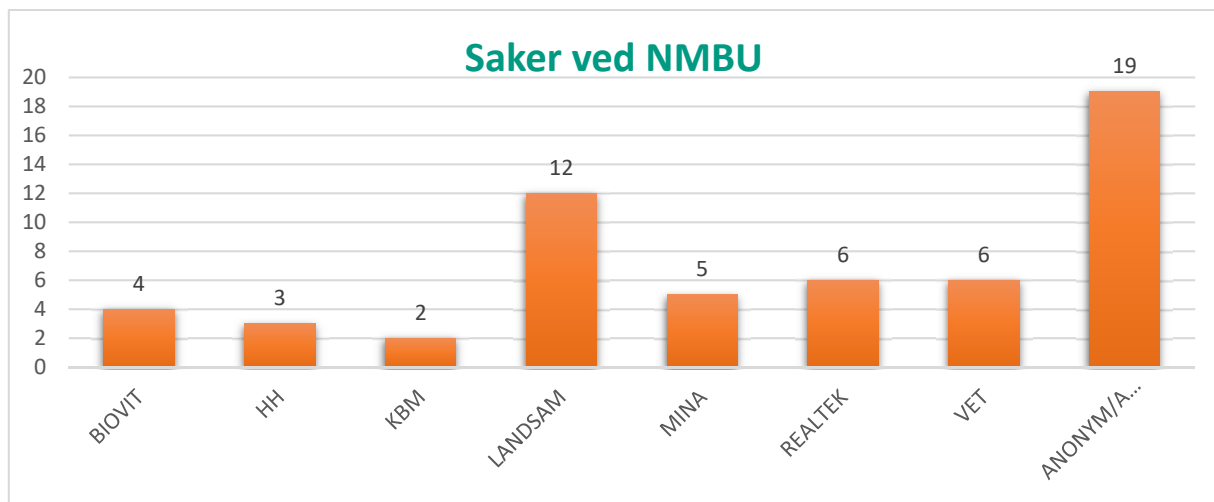
Videre skal Studentombudet kunne fungere som tilretteleggende konfliktløser/mekler med formål om å løse saken på laveste mulig nivå. Det være seg i konflikter mellom student og fakultet, og i konflikter mellom studenter.

Studentombudets virksomhet er styrt av mandat, jf. vedlegg 1. For øvrig er Studentombudet ubundet i faglige og administrative spørsmål, herunder også hvilke saker som tas til behandling.

3. SAKSOVERSIKT.

3.1 Saker fordelt per fakultet.

Studentombudet har behandlet 57 saker ved NMBU i løpet av rapporteringsperioden. I **figur 1** fremgår sakene fordelt per fakultet. Sakene har fordelt seg forholdsvis jevnt overfor de enkelte fakultet. Den kategorien som har flest saker er der hvor studenten selv ønsket å være anonym, eller hvor fakultetstilhørighet ikke ble nevnt eller var ønsket opplyst.

Figur 1.

SAK 2019/13

Det hadde tilkommet midler til undervisning etter at emnebeskrivelsen ble fastsatt. Studentene ble som følge gitt obligatoriske arbeidskrav i større omfang enn det som fremgikk i emnebeskrivelsen. Studentombudet tok direkte kontakt med emneansvarlig etter ønske fra student(-ene). Emneansvarlig var enig i at studieforskriften sperrer for å endre obligatoriske arbeidskrav etter vedtatt emnebeskrivelse, og omgjorde undervisningen til frivillig deltakelse.

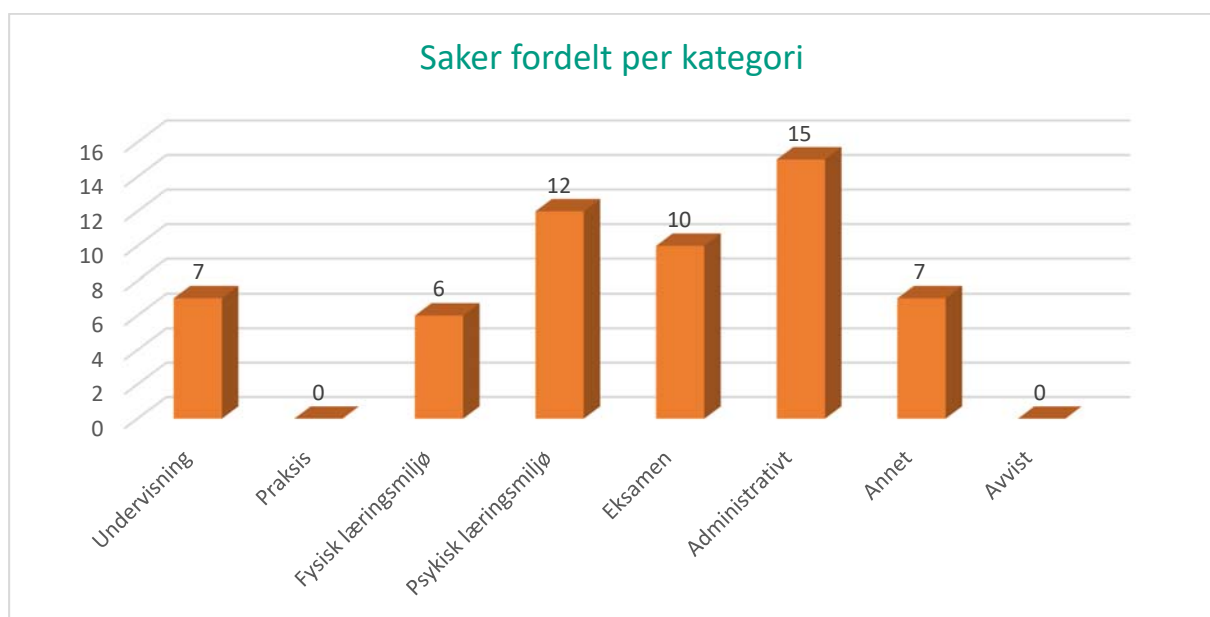
SAK 2019/33-37-38

En av de store studentsakene i vårsemesteret var vedtaket fra Studentparlamentet om å ikke utdele velferdsmidler til en studentorganisasjon. Bakgrunnen for dette var en påstått binding og derigjennom støtte til omvendingsterapi i regi av den kristne foreningen Til helhet. Studentombudet behandlet flere saker både forut for og etter vedtaket.

3.2 Saker fordelt per kategori.

Nedenfor i **figur 2** er fremgår sakene fordelt per forhåndsdefinerte kategorier, jf. vedlegg 3. Valget av kategori og dets innhold er hentet fra andre Studentombud i sektoren. Som nevnt ovenfor er påfallende mange saker som faller innunder kategorien psykisk læringsmiljø. Samtidig vil jeg påpeke at problemstillinger ved det psykiske læringsmiljøet gjør seg gjeldende i andre kategorier, men hvor hovedproblemstillingen for Studentombudet har vært noe annet enn det psykiske læringsmiljøet.

Et annet forhold som er verdt å påpeke er kategorien administrativt. Dette er nok en kategori hvor en del forskjellige type saker faller innunder. Hovedvekten av saker synes imidlertid å være saksbehandling ved fakultetene, tolkning og praktisering av studieforskriften og emnebeskrivelser til det enkelte fag.

Figur 2.

SAK 2019/103

Student skulle søke om rettighetsfestet gode. Tilbakemelding fra fakultetet var henvisning til at fakultetet ikke «behandlet» saker uten forhåndsbestemt dokumentasjon, og vist i den anledning til egen «lovkommentar» til studieforskrift ved NMBU. Studentombudet vurderte at flere forhold var i strid med både studieforskriften, uh-loven, forvaltningsloven og vilkårsloven. Studenten ble anbefalt å inngi søknad.

4. Det psykososiale læringsmiljøet.

NMBU har en plikt etter universitet- og høyskoleloven å sørge for at studentene har et forsvarlig psykisk arbeidsmiljø. Hva som anses forsvarlig skal vurderes ut fra hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd. Videre tillegges det NMBU å forebygge og forhindre alle former for trakassering og seksuell trakassering.

Studentombudet har hatt en rekke saker hvor studentene rapporterer **uro, frykt eller betenkeligheter** ved å ta opp saken og å gå videre for å få løst saken. Inntrykket er at studentene anser det som mest sannsynlig at det å gå videre med en sak vil utløse **represalier og/eller negative konsekvenser** for studentene i deres studiehverdag. Det er rapportert at det vil også kunne forhindre studenter i få tilsvarende muligheter innenfor academia som de ellers har, som deltakere i prosjekter, forskningsgrupper mv.

Hovedinntrykket fra enkeltsakene er at studentene veier de negative konsekvensene tyngre enn de positive sidene ved å ta opp og eventuelt løse en sak.

Jeg mener at det er åpenbart at visse miljøer ved NMBU representerer en slik kultur som studentene rapporterer.

Følgene av dette anses å være flere utover å kunne være skadelig for studentenes helse og velferd. Blant annet vil det ha en kjørende effekt på de som ønsker å benytte sin rett til å varsle om kritikkverdige forhold. Det forhindrer at ledelse og tillitsvalgte får informasjon som kan utvikle NMBU i positiv retning. Og ikke minst er det tildekkende overfor forhold som i siste instans kan føre til arbeidsrettslige konsekvenser for den enkelte ansatte som irettesettelse, oppsigelse eller avskjed.

Jeg anbefaler at NMBU løfter denne problemstillingen, og gjør det psykiske læringsmiljøet til studentene (og ansatte) som topprioritet innenfor denne delen av virksomhetsstyringen i 2020. Det er dermed med store forventninger herfra at kulturprosjektet ved NMBU er i startfasen. RLG synes å ha omfavnet prosjektet, og jeg kommer til å følge prosjektets fremdrift nøye.

SAK 2019/36

Studenten opplever å bli presset til å trekke sin klage av fagansatt. Opptrinnet skjer på kontoret til den fagansatte, med direkte trusler om administrative konsekvenser overfor studenten hvis saken ikke trekkes. Studenten ønsket ikke å gå videre med saken.

SAK 2019/25

Student opplevde å få problemstilling og prosjektskisse «slaktet» i plenum blant andre studenter. Rapportert en fiendtlig, nedlatende og spydig atferd fra emneansvarlig, både i den konkrete saken og generelt. Bekreftet av flere studenter. Saken er satt i bero etter students ønske.

5. KLAGESAKSBEHANDLING

Sak nummer 2019/3 har vært til behandling i mange runder så å si siden Studentombudet tiltrådte sin stilling. Saken har sitt utspring i forbindelse med klage på formelle feil ved eksamen ved fakultetet Handelshøyskolen. Klagenemnda har behandlet saken foreløpig i to omganger, herunder sak nr. 2018-22 og 2019-5.

Studentombudet har avgitt en særskilt rapport i sakens anledning, jf. vedlegg nr. 2.

Jeg går ikke nærmere inn på denne saken utover å vise til rapporten. For ordens skyld fastholder jeg følgende anbefalinger fra side 4 – 5:

Etter min oppfatning har saken blitt håndtert av en for stor personkrets ved NMBU. Dette synes å ha medført uklarheter i hva som har blitt formidlet og hvem som de facto sitter på avgjørelsesmyndighet i saken.

Nærværende vurderingen er gjort i lys av kravene til god forvaltningsskikk.

Saken som sådan har hatt sitt utspring i forbindelse med avleggelse av eksamen ved Handelshøyskolen. Det ville vært naturlig at saken håndteres på fakultetsnivå i størst mulig grad, også på det tidspunkt det blir en klagesak som behandles i Klagenemnda. Selv om studenten selv oppsøker og kontakter ledere sentralt ved NMBU, burde studenten i større grad bli henvist tilbake til behandlende fakultet eller annet organ/saksbehandler som er utpekt til å håndtere prosessen.

Jeg mener NMBU bør ha økt fokus på god og ensartet kommunikasjon, som i noen større sammenheng faller innunder plikten NMBU har til å utøve god forvaltningsskikk. En ellers riktig saksbehandling kan i noen tilfeller være gjenstand for berettiget kritikk dersom kommunikasjonen med den saken gjelder er dårlig, fragmentert eller unøyaktig.

[...]

Jeg mener at involvering fra styreleder fremstår uheldig både i lys av utøvelse av styrets myndighet og ved at det skaper en uklarhet om det er styret selv som involverer seg eller kun styreleder. Videre kan styreleder ved direkte involvering i saken inhabilisere Klagenemnda. Og i ytterste konsekvens kan en slik involvering svekke legitimiteten til NMBU's behandlende organer og/eller Klagenemnda.

Jeg antar saken er godt egnet for å kvalitetssikre hvordan NMBU håndterer klagesaker, og ikke minst være gjenstand for illustrasjon for å vurdere sine egne interne rutiner for hvordan NMBU håndterer studentklager på fakultetsnivå og sentralt nivå.

[...]

Jeg mener at NMBU bør vurdere å gjennomgå sin egen praktisering av saksbehandlingsreglene for innsynskrav for å kvalitetssikre at disse er i samsvar med gjeldende rett.

6. Studentombudet og ph.d.-studentene.

Sak 2019/10 omhandlet en sak fra fakultetet Veterinærhøgskolen. Saken er behandlet offentlig i klagenemndas sak nummer 2019-3, og gjaldt klage over nektet opptak til ph.d-utdanning.

Det ble tidlig i saken rettet kritikk mot Studentombudets inntreden i saken, idet Veterinærhøgskolen pretenderte at saken gjaldt arbeidsrettslige forhold. Som følge ble Studentombudet om å vurdere sin inntreden opp mot sitt mandat. I tillegg ble det stilt spørsmålsteget om Studentombudet overhodet kunne bistå ph.d-studenter, og eventuelt om det var en distinksjon overfor ansatte ph.d-studenter og ikke-ansatte ph.d-studenter.

På den andre siden var det klagers pretensjon at hun de facto var ph.d-student, og følgelig at Studentombudet hadde mandat til å bistå vedkommende.

Studentombudets vurdering bød på tvil, samtidig som stillingen var såpass ny at mandats rekkevidde ikke var fastsatt på noen måte. Studentombudet valgte å stille saken i bero, men valgt likevel å observere sakens gang.

Etter klagenemndas grundige og prinsipielle vedtak i saken, **mener jeg** at det er klart at også Studentombudets mandat strekker seg til å yte bistand til ph.d-studenter. Dog begrenset til saker som faller innunder universitet- og høyskoleloven. Det hitsettes i denne sammenheng fra klagenemndas vedtak side 22;

Fra Veterinærhøgskolen er det i dok. 55 stilt et spørsmålsteget ved nemndas kompetanse når det gjelder opptak til ph.d-utdanningen. Nemnda finner det klart at kompetansen etter disse bestemmelsene omfatter doktorgradsutdanningen – også hvor doktorgradsstudenten er ansatt i universitetsstilling. Hensynet bak innføringen av universitets- og høyskoleloven § 4 – 8 var å gi doktorgradsstudenter en rettssikkerhet på linje med studenter på lavere grads studier.

Jeg mener videre at idet ph.d-studentene for noen del både er ansatte og studenter, så er det spesielt viktig at disse nyter alle rettssikkerhetstilbud NMBU har å tilby. Det er neppe lovgivers intensjon at det forefinnes et tomt område innenfor uh-loven, hvor ph.d-studentene ikke kan motta råd og veiledning utover å måtte betale for dette selv ved privatengasjert advokat eller andre.

For øvrig deler jeg klagenemndas omfattende kritikk i saksbehandlingen i saken. Det fremstår åpenbart som at det foreligger systematiske og til dels grunnleggende mangler ved saksbehandlingen av opptak til ph.d-utdanningen ved Veterinærhøgskolen. Klagenemndas detaljerte vedtak er således godt egnet til å rette på forholdene.

7. ØVRIGE AKTIVITETER.

Studentombudet har i kraft av sin stilling deltatt på en rekke konferanser og samlinger for å utvikle rollen til det beste for NMBU. Dette innebærer blant annet deltakelse i det meget aktive nettverket blant de øvrige studentombudene i sektoren. Jeg er meget takknemlig for å ha dyktige og engasjerte kolleger.

Videre har Studentombudet deltatt i ulike fora for å både informere og undervise, blant annet SUDOC-konferanse ved NMBU, generalforsamlinger til ulike studentorganisasjoner, konferanse i regi av juristnettverket i sektoren, faglige seminarer ved NTNU, UiA, UiT og UiB, en rekke interne seminarer spesielt ved HiØ mv.

Til sist er det naturlig å fremheve på den negative siden at min stilling er delt mellom NMBU og Høgskolen i Østfold. Ved HiØ er det både Studentombud og Personvernombud. Sistnevnte har vært ekstremt mye mer ressurskrevende enn forutsatt, primært begrunnet i manglende ressurser og kompetanse innenfor informasjonssikkerhet, personvernrett og generell juridisk kompetanse ved HiØ.

Studentombudsstillingen både NMBU og HiØ har lidd under dette all den tid jeg kun innehar en alminnelig rådgiverstilling bundet av arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid mv., både med hensyn til tilgjengelighet og utviklingsarbeid av stillingen.

Per tiden er i HiØ i prosess for å ansette en ny jurist innenfor informasjonssikkerhet og personvern. Dette vil avhjelpe min situasjon betraktelig.

8. MÅLSETTINGER FOR PERIODEN DES 2019 – DES 2020.

Studentombudet skal følge slike verdier for perioden:

- › Troverdige
- › Objektiv og uavhengig
- › Respekt for enkeltmenneskene som utgjør NMBU

Mål for perioden:

- › Videreutvikle jevnlig kontaktpunkt med studentorganene og tillitsvalgte.
- › Etablere jevnlig kontaktpunkt med dekan og øvrig ledelse på fakultetsnivå.
- › Videreutvikle det systematiske arbeidet Studentombudet gjør med de ulike rapportene som genereres av øvrige aktører innad ved NMBU.
- › Rulle ut utviklet undervisningsopplegg til studenttillitsvalgte innenfor utvalgte emner.
- › Senke saksbehandlingstiden, og første svar på henvendelser innen 24 timer etter mottak.
- › Endre mandatet til at Studentombudets innsynsrett ikke er sperret av studentenes samtykke.

